

# KUN LAPSI SAIRASTAA

Neuvoja ja tukea vanhemmille  
kotihoitoon.



<b>LUKIJALLE .....</b>	<b>3</b>
<b>1 INFEKTIOTAUDIT .....</b>	<b>4</b>
1.1 Nuhakuume eli flunssa .....	6
1.2 Influenssa .....	7
1.3 Korvatulehdus .....	8
1.4 Kurkunpääntulehdus eli laryngiitti .....	9
1.5 Angiina .....	10
1.6 Silmätulehdus.....	11
1.7 Lääkitys.....	12
<b>2 SUOLISTOTULEHDUKSET .....</b>	<b>13</b>
2.1 Ripuli ja oksennus.....	14
<b>3 ROKKOTAUDIT .....</b>	<b>15</b>
3.1 Tuhkarokko.....	16
3.2 Vesirokko .....	17
3.3 Parvorokko .....	18
3.4 Enterorokko .....	19
3.5 Vauvarokko (kolmen päivän kuume) .....	20
3.6 Tulirokko .....	20
<b>4 MUUT TARTUNTATAUDIT .....</b>	<b>22</b>
4.1 Täit.....	23
4.2 Kihomadot .....	23
4.3 Syyhy.....	25
4.4 Märkärupi .....	26
4.5 Ontelosyylä eli molluska .....	27
<b>TÄRKEITÄ YHTEISTIETOJA .....</b>	<b>27</b>

## LUKIJALLE

Tähän oppaaseen on kerätty perustietoa päiväkodeissa yleisimmin esiintyvistä tartuntataudeista, niiden hoidoista ja kestoista.

Tartuntatautiin luonne ja vakavuus vaihtelevat yksilöittäin. Suurin osa tartuntataudeista on nopeasti hoidettavia ja ohimeneviä, osa taas vaatii pidempiaikaista hoitoa.

Tästä oppaasta löydät kotihoito-ohjeet yleisimpiin tartuntatauteihin. Mitä paremmin hoito kotona toteutetaan, sitä todennäköisemmin pystytään ehkäisemään tartuntatautiin leviäminen päiväkodeissa.

Paras tautien ennaltaehkäisy on hyvä käsienpesu saippualla.

**Vanhempien on hyvä muistaa, että jokaisesta taudista tulee ilmoittaa päiväkodin henkilökunnalle.**



## MUISTA TÄMÄ

Hyvä käsihygienia on kaiken A ja O. Lapsia on hyvä muistuttaa pesemään käsiään aina päiväkotiin mentäessä, jotta kotoa tuodut pöpöt eivät päädy päiväkotiin. Myös päiväkodin jälkeen kädet tulee muistaa pestä, jotta päiväkodin pöpöt eivät päädy kotiin. Hyvä vesisaippua pesu ehkäisee tehokkaasti tartuntatautien leviämisen. Lisäksi kädet tulee pestä jokaisen wc-käynnin jälkeen, ennen ruokailua ja ulkoa tultaessa.

Lapsia on myös hyvä opettaa yskimään käsivarteen tai puseron hihaan, ei käsiin.



# 1 INFEKTIOTAUDIT

**Ethän yski  
peittämättä yskääsi**



**Peitä yskäsi tai  
aivastuksesi käsi- tai  
olkavarrella, älä yski  
avokämmeneen**



**Voit käyttää myös  
nenäliinaa, mutta  
laita sen käytön  
jälkeen  
kannelliseen  
roska-astiaan**



**Yski oikein  
-  
ETTET  
TARTUTTAISI  
MUITA**

**Lopuksi... Pese  
kätesi joko  
saippualla tai  
käsidesillä**



## 1.1 Nuhakuume eli flunssa

**Yleistä:** nuhakuume on yleisin lasten virusperäinen sairaus. Pienet lapset sairastavat noin 6-8 flunssaa vuodessa. Tautia esiintyy erityisesti keväisin ja syksyisin.

**Tarttuu** helposti käsien välityksellä. Lisäksi flunssa tarttuu pisaratartuntana, eli aina lapsen aivastaessa; syljessä/limassa on flunssaviruksia.

**Oireina** ovat nuha, tukkoisuus, kurkkukipu, yskä ja kuume. Flunssa voi johtaa korvatulehdukseen, poskiontelotulehdukseen tai keuhkokuumeeseen. Itämisaika vaihtelee, yleensä se on 1–3 vuorokautta.

**Kestää** lapsilla keskimäärin 1–2 viikkoa.

**Kotihoitona** kuumetta hoidetaan kuumelääkkeillä (esim. Burana tai Panadol). Tukkoisuutta voidaan helpottaa apteekista saatavilla nuhatipoilla ja -sumutteilla sekä höyryhengityksellä. Yskänlääkkeestä ei ole todettu olevan hyötyä lapsille. Riittävästä nesteytyksestä tulee huolehtia, etenkin jos lapsella nousee korkea kuume.

**Lääkəriin**, jos korkea kuume jatkuu yli 3 päivää tai herää epäily korvatulehduksesta tai poskiontelontulehduksesta.

**Heti lääkeriin**, jos lapsella on hengitysvaikeuksia tai lapsi on veltto ja häneen ei saa kontaktia.

**Päivähoitoon** lapsi voi mennä, kun hän jaksaa leikkiä ja olla mukana hoitopaikan toiminnassa, tarvitsematta erityishuomiota.

**Tärkeää muistaa, että lapsen tulee olla kotihoidossa yksi kuumeeton päivä.**

## 1.2 Influenssa

**Yleistä:** influenssa on A- tai B-viruksen aiheuttama hengitystieinfektio, joka alkaa äkillisesti. Epidemioita esiintyy marraskuun ja maaliskuun välisenä aikana.

**Tarttuu** ihmisestä toiseen hengitystie-eritteiden välityksellä. Tauti alkaa jo tarttua 1–2 päivää ennen oireiden alkua. Tartuttavuus on suurimmillaan 1–3 päivää oireiden alusta ja kestää lapsilla noin 7 päivää.

**Oireina** ovat erityisesti korkea kuume ja lihassäryt, jotka ovat keskimäärin normaalia flunssaa rajummat. Lisäksi voi ilmetä silmän sidekalvon tulehdusta.

**Kestää** lapsilla noin 7 päivää.

**Kotihoitona** kuumetta hoidetaan kuumelääkkeillä. Influenssan hoitoon on olemassa kaksi viruslääkettä. Päätös lääkehoidon aloituksesta tehdään aina lääkärin vastaanotolla yleensä potilaan perussairauksien ja infektion oireiden ankaruuden perusteella.

**Lääkəriin** on syytä hakeutua, jos lapsella on korkea kuume, yleisvointi heikkenee tai jos oireet palaavat ensin lievittyttyään. Kaikki alle 6v lapset kuuluvat riskiryhmään ja tästä syystä on lääkəriissä syytä käydä tavallista herkemmin ja riippumatta siitä, onko ottanut influenssarokotuksen syksyllä.

**Päivähoitoon** lapsi voi mennä, kun hän jaksaa leikkiä ja olla mukana hoitopaikan toiminnassa, tarvitsematta erityishuomiota. Kotona tulee olla yksi kuumeeton päivä.

**Influenssalta voi suojautua ottamalla influenssarokotteen. Alle kouluikäiset lapset saavat rokotteen maksutta neuvolasta.**

## 1.3 Korvatulehdus

**Yleistä:** bakteerin aiheuttama, yleinen pienten lasten tauti. Korvatulehdusta edeltää lähes aina limainen hengitystieinfektio.

**Ei tartu** lapsesta toiseen, vaan kyse on lapsen omien nenänielussa asustelevien bakteerien aiheuttamasta tulehduksesta. Korvatulehdus ei johdu ulkoisista tekijöistä, kuten huonosta korvien suojaamisesta kylmällä ilmalla.

**Oireina** on korvakipua, joka pienillä lapsilla ilmenee ennen kaikkea yölevottomuutena. Yleensä oireina on myös nuhaa, yskää ja kuulon alenemaa. Kuumetta todetaan vain neljäsosalla lapsista. Pienet lapset voivat myös haroa korviaan kivun merkiksi. Korvatulehduksen aikana korvaan saattaa kertyä märkäeritettä.

**Kestää** 2-3 päivää ennen kuin tulehdus korvassa rauhoittuu.

**Kotihoitona** korvasärkyyn annetaan tulehduskipulääkettä. Valtaosin korvatulehduksia hoidetaan antibiooteilla, jolloin hoidon kesto on noin 5 päivää. Jälkitarkastus tehdään lääkärissä muutaman viikon päästä hoidon aloituksesta.

**Lääkäriin** on syytä hakeutua, jos epäillään korvatulehdusta. Oireiden alkaessa yöllä, lapsen voi viedä seuraavana aamuna omaan terveyskeskukseen, jossa lääkäri tarkistaa korvat otoskoopilla (kuva).



**Päivähoitoon** lapsi voi mennä, kun hän jaksaa leikkiä ja olla mukana hoitopaikan toiminnassa, tarvitsematta erityishuomiota. Jos lapsella ilmenee korvatulehduksen yhteydessä kuumetta, tulee noudattaa sääntöä; yksi kuumeeton päivä kotona.



## 1.4 Kurkunpääntulehdus eli laryngiitti

**Yleistä:** yleisin aiheuttaja on parainfluenssavirus. Sitä esiintyy yleensä loppusyksystä ja talvella. Kurkunpääntulehdus on yleisempi pojilla kuin tytöillä ja yleensä häviää lapsen täyttäessä 6-vuotta.

**Tarttuu** yskimisen ja niistämisen yhteydessä. Tauti ei kuitenkaan ole erityisen tarttuva.

**Oireina** sisäänhengitysvaikeus sekä kuiva ”haukkuva” yskä, joka usein alkaa yöllä. Lapsella voi ilmetä myös kuumetta, nuhaa ja lievää yskää muutamaa päivää ennen sisäänhengitysvaikeuden ilmaantumista. 1-2 päivän kuluessa yskä muuttuu limaisemmaksi, ja ärsytysyskä rauhoittuu. Yskä jatkuu useita päiviä. Kurkku saattaa olla todella kipeä, joten syöminen ja juominen voi tuottaa hankaluuksia. **Laryngiittiin liittyvä hengenahdistus ei ole astmaa.**

**Kestää** noin viikon.

**Kotihoitona** tärkeintä on itkevän lapsen rauhoittaminen, koska itku lisää kurkunpään turvotusta. Lapsi on hyvä pyrkiä pitämään nukkuessaan kohoasennossa. Viileän ilman hengittäminen, etenkin kylmänä vuodenaikana helpottaa usein oloa nopeasti. Lisäksi lapselle on hyvä antaa jotain kylmää syötävää/juotavaa esim. mehujäätä. Kylmä lievittää kurkun turpoamista.

**Lääkäriin** mikäli lapsen yleiskunto huononee, hengitystyö on selvästi lisääntynyt ja lapsi joutuu käyttämään hengittäessä apulihaksia (näkyä kylkivälilihasten vetäytymisenä).

**Päivähoitoon** lapsi voi mennä, kun hän jaksaa leikkiä ja olla mukana hoitopaikan toiminnassa, tarvitsematta erityishuomiota.

## 1.5 Angiina

**Yleistä:** kuuluu yleisimpiin infektioihin, aiheuttajana voi olla virus tai A-streptokokki bakteeri.

**Tarttuu** pisara- ja kosketustartuntana. Taudin itämisaika on yleensä 1–4 vuorokautta, mutta vaihtelee jopa kuukauteen saakka.

**Oireina** kurkkukipu, korkeahko kuume, nielurisojen valkeat peitteet tai pilkut, kaulan aristavat ja turvonneet imusolmukkeet, päänsärky ja vatsakipu. Erityisesti lapsilla voi esiintyä pahoinvointia ja oksentelua. Oireet alkavat yleensä nopeasti.

**Kestää** yleensä viikon.

**Kotihoitona** kurkkukivun lievitys kipulääkkeillä (esim. Burana tai Panadol). Jos ruoan nieleminen sattuu, kannattaa särkylääke ottaa noin 30-60 min. ennen ruokailua.

**Lääkəriin** on syytä hakeutua jos;

- lapsella on korkea kuume ja voimakas kurkkukipu
- kurkkukipuun liittyy hengitysvaikeutta tai puheen puuroutumista (vaikea avata suutaan)
- lapsella nousee kuume ja jollain perheenjäsenellä on todettu streptokokkitulehdus
- kurkkukipuisella lapsella on hentoa punertavaa ihottumaa kasvoissa tai vartalolla

Streptokokin aiheuttama nielutulehdus diagnosoidaan nieluviiljelyllä. Angiina hoidetaan antibiooteilla. Tauti on syytä hoitaa kunnolla, sillä siitä voi seurata vakavia jälkitauteja kuten kurkkupaise, munuaistulehdus, reumakuume tai tulirokko.

**Päivähoitoon** lapsi voi mennä, kun hän jaksaa leikkiä ja olla mukana hoitopaikan toiminnassa, tarvitsematta erityishuomiota. Jos lapsella on ollut kuumetta, tulee kotona olla yksi kuumeeton päivä.

## 1.6 Silmätulehdus

**Yleistä:** liittyy yleensä nuhakuumeseen ja voi olla bakteerin tai viruksen aiheuttama

**Tarttuu** erittäin herkästi kosketustartuntana. Lapsi siirtää usein tulehduksen silmästä toiseen hieroessaan silmiään. Omat ja lapsen kädet on sen vuoksi muistettava pestä, kun lapsen silmänympärystä on koskettu.

**Oireina** silmien punoitus, rähmiminen, kirvely sekä silmien hankaaminen. Bakteeriperäisessä silmätulehduksessa silmästä erittyy kellertävää rähmää, kun taas virusperäinen erite on kirkasta ja vetistä.

**Kestää** muutaman päivän.

**Kotihoitona** on näkyvän rähmän poistaminen silmistä lämpimällä vedellä (vähentää bakteerien kasvua). Puhdistus toistetaan useita kertoja päivässä ja pyyhintä aloitetaan silmän ulkoreunasta kohti sisäsyriä. Vain yksi pyyhkäisy samalla lapulla!

**Lääkəriin** jos oireet jatkuvat tai pahentuvat muutamassa päivässä. Tällöin on syytä aloittaa antibioottitipat.

**Päivähoitoon** voi mennä jos silmässä on vain vähäistä rähmintää ja lapsi on kuumeeton ja hyvinvoiva.

***Jos silmiin aloitetaan antibioottikuuri, käytetään yhden vuorokauden eristystä päivähoidosta, jonka jälkeen silmätulehduksen tartuttavuus on poissa.***

## 1.7 Lääkitys

### KIPU- JA KUUMELÄÄKITYS

Sopiva lääkeannos lapselle lasketaan sen hetkisen painon mukaan!

Lapsen ensisijainen lääke on **parasetamoli**.

- Parasetamoliannos (esim. panadol) 15mg/kg. Sopii kaiken ikäisille. Annosväli 6–8 tuntia.
- Ibuprofeeniannos (esim. burana) 10mg/kg. Yli 3 kuukauden ikäisille. Annosväli 8 tuntia.
- Naprokseeniannos 5mg/kg. Yli 1-vuotiaille. Annosväli 12 tuntia. Reseptilääke.

Yleensä yksi kuumelääke riittää. Korkeasti kuumeleivalle lapselle voi antaa kahta erilaista kuumetta alentavaa lääkettä samaan aikaan.

Turvallisesti yhdessä annettavia lääkkeitä ovat

- parasetamoli + ibuprofeeni
- parasetamoli + naprokseen

## 2 SUOLISTOTULEHDUKSET

Suomessa esiintyy ripuli- ja oksennustauti epidemioita varsinkin talvisin ja keväisin. Kahden vuoden ikään mennessä, puolet lapsista ovat sairastaneet ainakin kerran suolistotulehduksen.

*Tärkeä muistaa vatsataudeista;*

*Jos lapsi on oksentanut edellisenä päivänä, mutta ei lainkaan yön aikana, lasta EI saa viedä seuraavana päivänä päiväkotiin. Kotona on hyvä pysyä vielä ainakin yksi tai kaksi oireetonta päivää, sillä esimerkiksi norovirus on erittäin sitkeä.*

*Sairastumisen jälkeen kotona tulee siivota hyvin. Norovirus voi elää oksennuksen tahrimilla tekstiileillä jopa 12 vuorokautta. Kodin pinnat olisi hyvä desinfioida ja erityisesti kiinnittää huomiota ovenkahvojen ja valonkatkaisijoiden puhdistamiseen. Tekstiilit pestään mahdollisimman kuumalla vedellä (vähintään 60 astetta).*

## 2.1 Ripuli ja oksennus

**Yleistä:** noro-, rota-, adeno- tai kalikiviruksen aiheuttama. Virusripulit paranevat itsestään. Käsienpesu saippualla on paras keino ennaltaehkäistä leviäminen. Itämisaika on 2-10 vuorokautta.

**Tarttuu** herkästi henkilöstä toiseen kosketustartuntana.

**Oireina** ripulia, pahoinvointia ja oksentelua. Lisäksi saattaa olla kouristavaa vatsakipua sekä kuumetta. Oireet voivat alkaa äkillisesti.

**Kestää** kahdesta vuorokaudesta jopa viikkoon.

**Kotihoitona** on tärkeintä ehkäistä kuivuminen, antamalla lapsen syödä ja juoda mikä hänelle maistuu. *Sokeripitoisia juotavia tulee välttää.* Jos ripulointi on runsasta voi apteekista ostaa nesteytysjuomaa (esim. Floridral). Kuume tulee alentaa kuumelääkkeellä.

**Lääkəriin** tulee lähteä **heti** jos lapsi ei ole heräteltävissä tai hän on kovin väsynyt ja kipeä. Tai jos virtsaa ei ole erittynyt yli 6 tuntiin tai ulosteessa on selkeästi verta.

**Lääkəriin** seuraavana päivänä jos lapsi ripuloi yli 10 kertaa päivässä ja sitä on jatkunut yli 3 päivää, tai jos lapsi ei juo tarpeeksi ja hänellä on kuumetta.

**Päivähoitoon** lapsi voi mennä, kun ripulointi ja oksentelu on loppunut ja hän on ollut kotona 1-2 täysin oireetonta päivää.

**Sokeripitoisia juomia (kuten limut ja mehut) tulee välttää vatsataudin aikana, koska ne lisäävät ripulointia sekä ärsyttävät suolta/vatsaa entisestään.**

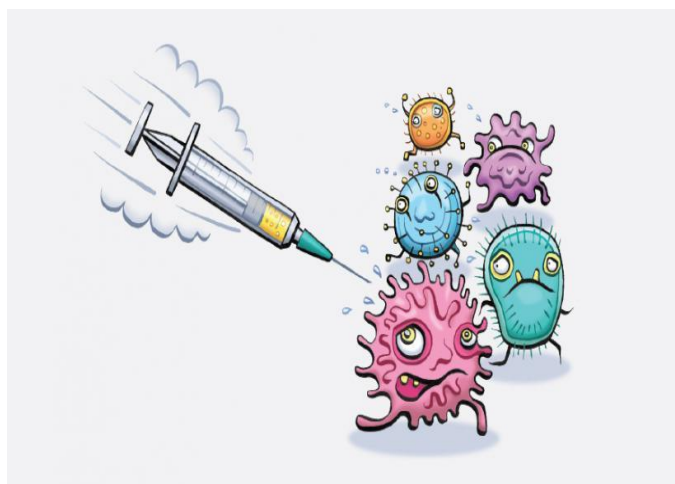
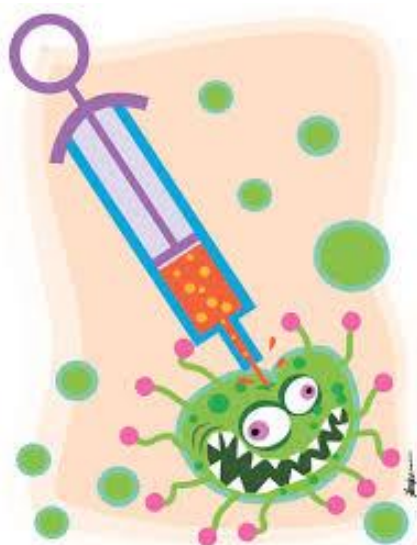
### 3 ROKKOTAUDIT

Rokot ovat tartuntatauteja, joiden pääasiallisena oireena ovat iho-oireet. Yleisin aiheuttaja on virus, poikkeuksena tulirokko, jonka aiheuttaa streptokokkibakteeri. Kansallisella rokotusohjelmalla on saatu ennaltaehkäistä monien rokkotautien leviäminen.

Kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluva MPR-rokote on paras keino suojautua rokkotauteja vastaan. MPR-rokote antaa suojan tuhkarokkoa, vihurirokkoa sekä sikotautia vastaan. Lapset rokotetaan neuvolassa 1v ja 6v iässä.

Lisäksi vesirokkoon on olemassa oma rokote, joka annetaan kaikille tautia sairastamattomille 1,5-11 vuotiaille lapsille. Lapsille, jotka ovat saaneet ensimmäisen rokoteannoksen alle 6-vuotiaina, tarjotaan neuvolassa vielä tehosterokote 6 vuoden ikäisenä. Jos ensimmäinen annos on annettu 6-11 vuoden ikäisenä, tehostetaan rokotus 12 vuoden iässä.

Rokkoja vastaan kehitetyt rokotteet eivät välttämättä suojaa lasta itse rokolta. Lapsi voi rokotteesta huolimatta saada rokon, mutta yleensä kaikista lievimmän muodon. Rokotteet suojaavat lapsia vaarallisilta jälkitaudeilta, kuten sairaalahoitoja vaativilta keuhkokuumeilta, aivokalvo- ja aivotulehduksilta, kivistulehduksilta sekä synnynnäisiltä vihurirokko-oireyhtymiltä.



*Kuvat: Vaccines can help save lives, prevent disability*

### 3.1 Tuhkarokko

**Yleistä:** paramyxoviruksen aiheuttama koko kehon yleisvaarallinen infektio tauti. Hävinnyt Suomesta lähes kokonaan rokotusten myötä.

**Tarttuu** erittäin herkästi kosketus- ja pisaratartuntana. Itämisaika on 9-11 päivää.

**Oireina** kuume, silmien punoitus ja nuha. Punaläiskäinen ihottuma alkaa 3-5 päivän kuluttua ensioireista. Ihottuma alkaa otsalta, kaulalta ja korvien seudulta. Sieltä se etenee vartalolle, ja lopuksi raajoihin.

**Kestää** reilun viikon.

**Kotihoitona** oireenmukainen hoito. Kuume alennetaan kuumelääkkeillä. Huolehdittava riittävästä nesteytyksestä.

**Lääkəriin** tulee mennä aina jos epäilee tuhkarokkoa.

**Päivähoitoon** voi mennä lääkärin ohjeiden mukaisesti.



Kuvat: Tuhkarokko/ netti terveys.fi



## 3.2 Vesirokko

**Yleistä:** vesirokkoviruksen aiheuttama kuumetauti. Yleensä sairastetaan ennen kouluikää.

**Tarttuu** erittäin herkästi ilma-, pisara- ja kosketustartuntana sairastuneen hengitysteistä ja ihorakkuloista. Tarttuu sekä itämisaikana, että taudin puhjettua - siihen asti, kunnes viimeinenkin näppylä on hävinnyt ja/tai rupeutunut. Itämisaika on noin 2 viikkoa (10–21 päivää).

**Oireina** ennen ihottuman puhkeamista on matala kuume, päänsärky ja ruokahaluttomuus. Parin päivän kuluessa kasvoihin ja rintaan nousee voimakkaasti kutisevia vesirakkuloita sekä ihottumaa, jotka alkavat kuivua ja rupeutua 3-4 päivän kuluttua. Kuume kohoaa 39-40 asteen tienoille.

**Kestää** yleensä viikon.

**Kotihoitona** kuumeen alentaminen kuumelääkkeillä ja nesteytyksestä huolehtiminen. Huone on hyvä pitää viileänä ja lapsi kevyesti vaetetettuna. Kutinaa voidaan lievittää apteekista saatavalla linimentillä. Raapimisen estämiseksi kynnet on hyvä leikata lyhyiksi ja yöksi voi laittaa käsineet käteen. Jos iholle kehittyy bakteeritulehdus, hoidetaan sitä mikrobilääkityksellä.

**Lääkəriin** tulee lähteä, jos lapsi on velto sekä korkea kuumeinen (**yli 40,5 astetta**.) Tai jos hänellä on yskää ja hengitysvaikeuksia.

**Päivähoitoon** vasta, kunnes viimeisetkin näppylät ovat rupeutuneet ja lapsi on kuumeeton.



Kuva: Shutterstock, hakusana: vesirokko



### 3.3 Parvorokko

**Yleistä:** parvoviruksen aiheuttama lievä rokkotauti, jonka voi sairastaa vain kerran elämässään. Esiintyy yleensä keväisin.

**Tarttuu** herkästi pisaratartuntana ihmisestä toiseen.

**Oireina** on yleensä ensin kirkkaanpunainen ihottuma poskilla. Ihottuma muistuttaa läimäytyksen iholle jättämiä jälkiä. Myöhemmin kehittyy verkkomaista kuviota muodostavaa punoittavaa ihottumaa, vartalolle ja raajoihin. Lapsella voi olla lievää kuumetta, huonovointisuutta, kurkkukipua ja päänsärkyä. Lihas- ja nivelkipuja voi myös olla, mutta varsinaisia niveltulehduksia lapsille tulee harvoin.

**Kestää** yleensä 1-3 viikkoa ja paranee itsestään.

**Kotihoitona** kuumeiselle lapselle voi antaa kuume- ja kipulääkettä ja hänet vatetetaan kevyesti. Lapsen riittävästä nesteytyksestä huolehditaan.

**Lääkəriin heti** jos lapsi on poikkeuksellisen väsynyt tai kipeä tai tajunnan taso on alentunut.

**Päivähoitoon** voi mennä, kun lapsi on kuumeeton ja hän jaksaa leikkiä ja olla mukana päiväkodin toiminnassa, tarvitsematta erityishuomiota.



Kuva; Parvorokko, Primary care Dermatology Society

### 3.4 Enterorokko

**Yleistä:** enteroviruksen aiheuttama, yleinen pienten lasten tauti. Esiintyy useimmiten loppukesällä ja syksyllä.

**Tarttuu** pisaratartuntana sekä kosketuksen välityksellä. Tämän takia käsien pesu on tärkeää taudin leviämisen ehkäisemisessä. Itämisaika on 3-6 vuorokautta.

**Oireina** suun ja käsien rakkulat, kuume, päänsärky, kurkkukipu, flunssa, voimattomuus ja löysä vatsa. Rakkuloita on tavallisesti eniten kantapäissä ja kynsien ympärillä. Vauvoilla voi ihottumaa olla myös vaippa-alueella.

**Kestää** noin viikon ja paranee itsestään.

**Kotihoitona** kuumeiselle lapselle voi antaa kuume- ja kipulääkettä ja hänet tulee vaatetta kevyesti. Lapsen riittävästä nesteytyksestä on huolehdittava. Nestemäinen ja viileä ruoka voi helpottaa syömistä ja juomista.

**Lääkəriin** jos lapsi on poikkeuksellisen väsynyt tai tajunnan taso on alentunut.

**Päivähoitoon** voi mennä, kun lapsi on kuumeeton, jaksaa leikkiä ja olla mukana hoitopaikan toiminnassa, tarvitsematta erityishuomiota.

**Enterorokkoon ei kehity suojaa taudin sairastettuaan, siihen voi sairastua useita kertoja.**



Kuvat: Enterorokko, Terveyskylä sekä ihotautilääkäri

### 3.5 Vauvarokko (kolmen päivän kuume)

**Yleistä:** alle 2-vuotiaiden lasten, erittäin helposti tarttuva virustauti.

**Tarttuu** yleensä oireettomalta perheenjäseneltä.

**Oireina** on äkillisesti nouseva korkea kuume (39-40,5 astetta). Kuumeen laskettua leviää punapilkkuisia ihottumaa ensin rintaan ja kaulaan, siitä muualle vartaloon. Ihottuman kesto ja voimakkuus vaihtelevat muutamasta tunnista- pariin päivään. Nielu ja silmät voivat punoittaa. Niskan imusolmukkeet voivat suurenta sekä lapsella voi olla hengitystieinfektion oireita ja ripulia.

**Kestää** 3-5 vuorokautta.

**Kotihoitona** tärkeintä on kuumeen alentaminen kuumelääkkeillä ja vaatteita vähentämällä. Riittävästä nesteen saannista tulee huolehtia.

**Lääkəriin heti** jos lapsi on poikkeuksellisen väsynyt, vaikeasti heräteltävissä, sekava tai käsittelyarka ja kipeä.

**Päivähoitoon**, kun lapsi on kuumeeton, jaksaa leikkiä ja olla mukana hoitopaikan toiminnassa, tarvitsematta erityishuomiota.



Kuvat; Mari Laitinen, 2018, lääkärin toteama vauvarokko

## 3.6 Tulirokko

**Yleistä:** tulirokko on streptokokkibakteerin aiheuttama infektio. Se on ainoa antibioottihoitoa vaativa rokkotauti. Streptokokkibakteeri tarttuu helposti ja taudin itämisaika on 3–5 vuorokautta. Tulirokko voi esiintyä paikallisina epidemioina esim. päiväkodeissa.

**Tarttuu** melko herkästi pisaratartuntana.

**Oireina** ovat kuume, päänsärky, nielutulehdus (angiina), oksentelu, punoittava ja turpea kieli (mansikkakieli), sekä ihottuma. Ihottuma ilmenee hentona hieman oranssin värisenä ihottumana etenkin kasvoilla ja ylävartalolla. Ihottuma ilmestyy yleensä 1–2 päivän sisällä kuumeen noususta ja alkaa vähentyä 3–4 päivän kuluttua. Noin viikon kuluttua taudin alkamisesta iho voi hilseillä erityisesti sormenpäistä. Tulirokon ihottuma johtuu A-streptokokin erittämästä toksiinista mikä on sinänsä vaaraton.

**Kestää** kokonaisuudessaan noin viikon.

**Kotihoitona** tärkeintä on kuumeen alentaminen kuumelääkkeillä ja vaatteita vähentämällä. Riittävästä nesteestä saannista tulee huolehtia.

**Lääkäriin** yhteys heti, jos epäilet tulirokkoa. Diagnoosi voidaan varmistaa nielun bakteeriviljelyllä tai streptokokki-pikakokeella. Tulirokko paranee hyvin antibiooteilla. Jälkitaudit ovat nykyisin erittäin harvinaisia. Jos tulirokkopotilaan muut perheenjäsenet sairastuvat kurkkukipuun tai kuumeeseen, on heidän syytä hakeutua hoitoon.

**Päivähoitoon** voi mennä, kun antibioottihoito on aloitettu. Tartuttavuus loppuu 24 tunnin kuluttua



Kuvat: lasten tulirokko shutterstock

## 4 MUUT TARTUNTATAUDIT

Syyhypunkki, täit ja kihomadot ovat loisia. Ne ovat yleisimpiä infektioiden aiheuttajia ihmisillä. Päiväkotilapsilla niitä esiintyy jatkuvasti. Esiintyvyys vaihtelee vuosittain.

Märkärupi on helposti leviävä infektio tauti, jota esiintyy epidemioina päiväkodeissa. Sen aiheuttamat bakteerit ovat yleensä vaarattomia.



## 4.1 Täit

**Yleistä:** 2-4 mm pituinen loiseläin, väriltään harmahtava ja nopealiikkeinen, minkä vuoksi sitä on vaikea havaita hiusten seasta. Täin munat eli saivareet on helpompi nähdä. Lisääntyvät erittäin nopeasti.



**Tarttuu** vain pitkäaikaisen kosketuksen välityksellä, sillä täit eivät osaa hyppiä eivätkä lentää. Voi tarttua myös toisen lapsen hatusta, joten on hyvä muistuttaa lapsia säilyttämään omat pipot omassa lokerossa tai takin hihassa.

**Oireina** on päänahan kutina, mutta se voi olla myös oireeton. Lapsen raapiessa päänahkaa iho voi rikkoutua ja tulehtua, jonka oireita ovat päänahan punoitus, kuumotus, turvotus ja arkuus.

**Kotihoitona** tärkein hoito on huolellinen hiusten kampaaminen tiheäpiikkisellä täikammalla. Hiukset tulee käsitellä täinpoistoaineella (Nix, Linicin, Paranix), sekä käsittely tulee uusia viikon kuluttua. Hiukset tulee harjata vähintään kerran vuorokaudessa, koska se on tehokkain keino päästä eroon täiden munista. On tärkeää myös tarkastaa muiden perheenjäsenten hiukset. Kaikkia perheenjäseniä ei hoideta automaattisesti, vaan ainoastaan todetut tartunnat. Pitkät hiukset on hyvä pitää kiinni.

**Lääkəriin** hakeudutaan, jos itsehoito on toteutettu huolella eikä se ole auttanut.

**Päivähoitoon** voi mennä seuraavana päivänä hoidon aloittamisen jälkeen.



Kuvat: Linicin ja Paranix, yliopiston apteekki

<- Kuva: Shutterstock, päätäi

## 4.2 Kihomadot

**Yleistä:** kihomato on n. 1 cm mittainen, valkea loismato, joka ei ole yhteydessä huonoon hygieniaan eikä se tartu eläimistä. Kihomadot eivät ole vaarallisia eivätkä aiheuta muita sairauksia.

**Tarttuu** käsien, vaatteiden, vuodevaatteiden tai lelujen välityksellä suun kautta nielemällä. Hedelmöittynyt kihomato kulkeutuu peräaukon ympäristöön munimaan. Peräaukosta uudet kihomadon munat voivat taas levitä käsien kautta ympäristöön ja uudelleen itseensä. Tämän vuoksi käsienpesu on erittäin tärkeää. Munat ovat hyvin vastustuskykyisiä ja ne voivat säilyä aktiivisina jopa 2 viikkoa pölyssä ja vuodevaatteissa.

**Oireina** on yöllinen peräaukon tai välilihan ympäristön kutina.

**Kotihoitona** kihomadot häädetään apteekista ilman reseptiä saatavalla PYRVIN lääkkeellä. Hoito uusitaan kahden viikon kuluttua.

Lapsiperheissä koko perhe on hyvä hoitaa samaan aikaan, uusintatartuntojen ehkäisemiseksi. Perheessä voi olla oireettomia kantajia. Lakanat ja pyyhkeet on syytä pestä (vähintään 60 asteessa) ja vuodevaatteet imuroida lääkkeen ottopäivänä. Pienten lasten käsihygieniasta on huolehdittava ja kynnet kannattaa pitää lyhyenä, kihomatokierteen katkaisemiseksi.

**Lääkəriin** jos oireet eivät häviä itsehoidosta huolimatta tai oireet pahenevat (varsinkin vatsakipu).

**Päivähoitoon** lapsi voi mennä normaalisti. Kihomadoista tulee ilmoittaa hoitopaikkaan.



Kuva; kihomadot, terve.fi



Kuva: Yliopiston apteekki



### 4.3 Syyhy

**Yleistä:** hämähäkkieläimiin kuuluvan syyhypunkin aiheuttama ihosairaus. Syyhypunkki on 0,4mm pituinen. Syyhypunkinaaras kaivaa ihon pintaan 2-15mm pitkän käytävän, johon se munii. Kehitys munasta sukukypsäksi syyhypynkiksi kestää n. 2 viikkoa. Aikuinen punkki elää noin 4-5 viikkoa.

**Tarttuu** ihokontaktissa. Erityisesti sängyn lämmössä punkit ryömivät ihmisestä toiseen. Lapset tartuttavat toisiaan leikkiessään. Syyhy tarttuu jo ennen oireiden ilmenemistä.

**Oireina** on yleensä voimakas yöllinen kutina, joka alkaa 3-6 viikon kuluttua tartunnasta. Kutina voi jatkua 2-4 viikkoa. Sitä voi helpottaa kortisonivoiteella. Raapimisjälkiä esiintyy yleensä sormien välissä, ranteissa, rinnassa ja intiimialueella. Ärtynyt iho liittyy usein tartuntaan. Tarkastellessa aluetta lähemmin, havaitaan käytäviä ja pieniä rakkuloita. Parhaiten ne näkyvät sormien välissä, pienillä lapsilla kämmenten ja jalkapohjien ihossa. Joskus syyhy on hyvin vaikea todeta.

**Kotihoitona** iho rasvataan illalla pesun jälkeen, apteekista saatavalla perimetriiniä sisältävällä voiteella. Alle 10-vuotiaille riittää ½ tuubia. Aamulla iho pestään huolellisesti ja vaihdetaan vaatteet sekä vuodevaatteet, jotka pestään vähintään 50 asteessa. Oireilevalle toistetaan hoito 1-2 viikon kuluttua. Oireettomat perhenjäsenet hoidetaan myös, jolloin kertahoito riittää heille.

**Lääkəriin** on syytä mennä jos diagnoosi epävarma tai kutina jatkuu yli 4 viikkoa.

**Päivähoitoon** lapsi voi mennä, kun yksi hoitokerta on tehty.



Kuvat; syyhy, lastentalo/terveyskylä

## 4.4 Märkärupi

**Yleistä:** A-streptokokki- tai stafylokokkibakteerin aiheuttama, erittäin tarttuva ihotulehdus. Yleinen 2-5 vuoden iässä. Itämisaika 2-5 vuorokautta.

**Tarttuu** kosketuksen ja esineiden välityksellä. Märkärupi tarttuu niin kauan kuin haavaumat märkivät tai niissä on rupi. Raapiminen edesauttaa leviämistä.

**Oireina** yleensä kasvoille, suupieleen tai sierainaukkoon ilmestyy rakkuloita, jotka puhkeavat herkästi ja erittävät kudostestettä, joka kuivuu muuttuu kellertäväksi karstaksi. Rakkuloita ja arpia voi levitä laajalle alueelle parissa päivässä, silloin voi myös nousta kuume. Imusolmukkeet saattavat turvota.

**Kotihoitona** on ihon saippuapesu. Rupia pehmitetään hauduttamalla. Ihottuma alueelle laitetaan paikallisesti antibioottivoidetta kaksi kertaa päivässä, viikon ajan. Kynnet on syytä leikata lyhyiksi ja hyvästä käsihygieniasta pidettävä huolta.

**Lääkäriin** on syytä mennä 1-3 päivän sisään jos märkärupi leviää laajalle alueelle. Voiteen lisäksi aloitetaan mahdollisesti suun kautta otettava antibioottikuuri.

**Päivähoitoon** voi mennä, kun rakkulat ovat kuivuneet ja paikallisvoidetta on käytetty 2 vuorokautta.



Kuva; [ihotauti.net/](http://ihotauti.net/) märkärupi

## 4.5 Ontelosyyli eli molluska

**Yleistä:** ontelosyyliäviruksen aiheuttama. Yleinen leikki-ikäisten lasten ihotauti. Atoopikoilla ontelosyyliä saattavat levitä laaja-alaisesti.

**Tarttuu** ihokontaktissa.

**Oireina** ovat pienet ihon väriset näppylät, joiden keskellä on pieni kuoppa. Niitä voi olla muutamasta, jopa sataan. Eniten niitä ilmantuu ohuille ihoalueille esim. reisiin, kyynärtaipeisiin ja polvitaiveisiin. Osa parantuvista syyliä saattaa tulehtua, jolloin ne kutiavat.

**Kestää** yleensä kuukausia, joskus jopa 1-2 vuotta ja voivat uusia.

**Kotihoitona** voidaan käyttää apteekista saatavaa antibioottivoidetta, jos ontelosyyliä tulehtuvat. Muuten ne paranevat itsestään ajan kanssa.

**Lääkəriin** mikäli syyliä tulehtuvat pahoin.

**Päivähoitoon** lapsi voi mennä normaalisti.



Kuva; allergialiitto/Molluska, ontelosyyliä

## TÄRKEITÄ YHTEISTIETOJA

Ensisijainen hoitopaikka arkisin on oma terveysasema

<https://www.hel.fi/Helsinki/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/terveyspalvelut/terveysasemat/terveysasemien-yhteystiedot/>

Terveysaseman ollessa kiinni soita ensin **Päivystysapu**-palveluun **puh. 116 117**, ennen kuin hakeudut päivystykseen.

Alle 16-vuotiaat lapset ja nuoret hoidetaan Uudessa lastensairaalassa (Stenbäckinkatu 9)

**Terveysneuvonta 24h puh. 09 310 10023**, saa neuvontaa terveyspalveluista ja sairauksien hoidosta ympäri vuorokauden.

**Yleinen hätänumero 112**

Kirjoittajat:

**Mari Laitinen** terveydenhoitajaopiskelija

**Johanna Salminen** terveydenhoitajaopiskelija

Diakonia-ammattikorkeakoulu, 2019

DIAK, Helsinki

Opinnäytetyö 2020

Yhteistyökumppani:

Helsingin kaupunki

Päiväkoti Auringonkukka